

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 17. maja 1927.

Telefon št. 2552

STEV. 56.

Lojze Šmuc:

Preosnova trgovskega pouka.

O priliki zborovanja dunajskega društva za pospeševanje trgovine je predaval deželni šolski nadzornik Freund o preosnovi trgovskega pouka, ki je tudi pri nas zelo potreben preuredbe. Baš radi tega priobčujemo kratko vsebino njegovega pomembnega govora.

Trgovsko šolstvo, pravi Freund, je bilo prejšnje čase pri nas naravnost vzorno, izšolali so se zares povsem praktični možje in velegledni trgovci. Z gospodarskim razvojem pa je pričelo trgovsko šolstvo zastajati; po vsebini so sicer trgovske discipline obogateli, a v formalnem in metodičnem oziru pa niso napredovale. Trgovski predmeti: trgovsko računstvo, knjigovodstvo, korespondenca, trgovsko pravo in narodno gospodarstvo niso v zadostni medsebojni zvezi. Vsak predmet se poučuje v šolah popolnoma samostojno in ločeno, mesto da bi tvorili vsi predmeti na posameznih učnih stopnjah združeno enoto; prav raditega ni pouk racionalen in praktičen ter ne podaja upogleda v razmere trgovskega predmeta.

Edino uspešno sredstvo bi bila združitev vseh teh predmetov, ki so se poučevali dosedaj ločeno, v skupen predmet. Učenec naj bi dobil na prvi stopnji upogled v manjšo trgovino na drobno ter spoznal nje promet in poslovanje, temu naj bi se na višjih stopnjah pridružil promet v veletrgovini, v banki itd. S tem bi se naravnim potom priklonil ves ostali pouk o trgovskih in prometnih institucijah, kakor o pošti, poštni hranilnici, železniških in drugih tarifah, speciji, carini, zavarovanju, borzi itd.

Tako bi bil pouk iz vseh predmetov združen po naravnem razvoju. Še uspešnejša bi bila ta metoda v nadaljevalnih šolah, katere obiskujejo učenci, ki imajo že nekaj prakse. Tu se prilagodi pouk učenčevemu izkustvu in se na ta način združita šola in praksa.

Podajamo to poročilo dunajskega strokovnjaka, ker smatramo za potrebno o tem informirati naše voditelje trgovskih gremijalnih šol, da tozadevno podajo v našem listu svoje mnenje.

Dr. France Goršič:

Pokrajinski pokojninski sklad v Sloveniji.

V zadnjih letih se pojavlja glas, da bo pokrajinski pokojninski sklad, češ da je slovenski unikum, čimprej ukličen, ker ne gre, da bi v Sloveniji še dalje obstala posebna, drugje v državi nepoznana obdavčba. Kadar postane to vprašanje aktualno, opazi vsakikrat, da širšim krogom, pa čisto niti poklicanim faktorjem ustrojba te izredne socialnozavarovalne pomoči ni zadosti znana. Če jasnosti niti v Sloveniji ni, se nam pač ni čuditi, da nedostaja razumevanja za stvar v pokrajinah, kjer enake naprave nimajo ter zagadatelj ne morejo presoditi, da se tako važna institucija ne sme kar čez noč odpraviti.

I. Nagibi osnutja.

Po draginji, ki je zavlada radi vojne, so bili v največjo bedo pahnjeni provizionisti naših bratovskih skladnic ter rentniki delavske zavarovalnice za nezgode in pokojninske-

Železničarska gospodarska poslovalnica.

Direkcija državnih železnic v Ljubljani je poslala našemu uredništvu pod št. 66.560—27 z dne 13. t. m. naslednji dopis:

»Uredništvu »Trgovskega lista« — Ljubljana.

Z ozirom na notico v Vašem cenj. listu št. 53 z dne 10. t. m. mi je čast Vam pojasniti, da je gospodarska poslovalnica naprava, ki posluje z izrecnim dovoljenjem ministrstva saobračaja po pravilih, po katerih je bila ustanovljena od bivše družbe južne železnice.

Pripominjam še, da je gospod. direktor inž. Knežević že lansko leto stavljal predlog ministrstvu saobračaja, da se preosnuje Gospodarska poslovalnica na združni podlagi in da je g.

direktor ta predlog tudi že letos ponovil.

Načelnik administrativno - pravnega oddelka:

Podpis.

Kakor je torej iz gornjega dopisa razvidno, so si bili tudi na najbolj merodajnem mestu že lansko leto na jasnem, da se poslovanje Gospodarske poslovalnice v sedanji obliki ne da več zagovarjati, ker se je že lani predlagalo ministrstvu saobračaja preosnovo te dvolične organizacije na legalno podlago. Zakaj se pa kljub temu od nobene strani ne ukrene potrebno, da bi se to že davno uredilo, temveč se nasprotno dovoljujejo zidati na račun odséka Direkcije državnih železnic za tako podjetje poslovna poslopja, katerih stroški gredo v milijone, nikakor ne moremo pojmili!

ČRNI PETEK NA BERLINSKI BORZI.

Predsednik Zveze nemških industrijcev Duisberg je prerokoval za berlinsko borzo črni dan; delnice so šle prehitro gor in v prevelikem obsegu. Hitreje kot so mislili, so se Duisbergove besede uresničile v petek 13. t. m. Takega poloma berlinska borza ni doživela ne ob izbruhu balkanske vojske in tudi ne po vojni napovedi v avgustu 1914. Nekateri papirji so padli za 30 do 50 odstotkov, posamezne vrste delnic še več. S splošnim gospodarskim položajem in z oceno posameznih papirjev nima ta padec nič opraviti, temveč je le posledica prodajne potrebe, ki je nastopila vsled močnih kreditnih omejitev v bližnji bodočnosti. Borza je bila v popolnoma derutiranem položaju; bali so se, da ogromnih diferenc zgube ne bo mogoče plačati in da bo to vplivalo tudi na javne in zasebne banke. Mučno vpliva dejstvo, da je vlada pri obravnavanju finančnih vprašanj popolnoma prezrla trgovsko ministrstvo, ki vendar borzo neposredno nadzira. — Drugi dan, v soboto, je nastopil na borzi zopet mir, padec tečajev se ni nadaljeval, temveč so si nasprotno nekateri papirji zopet opomogli, do 15 odstotkov. Seveda pa traja razburjenje še naprej in je borza glavni predmet razmotrivanja med

občinstvom. Zanimivo je, da naročila na borzi niso prihajala samo iz Nemčije, temveč tudi iz inozemstva in sicer iz Švice, Holandije in Francije. Poudarjajo tudi, da na sklepe Nemške državne banke ne smejo vplivati politični motivi.

* * *

HRANILNE VLOGE PRI POŠTNI HRANILNICI.

Z dovoljenjem ministrskega sveta je minister za pošto in telegraf 6. t. m. zvišal najvišjo vložno vsoto za poštne hranilnice od 25.000 na 50.000 Din.

* * *

NACRT MEDNARODNEGA GOSPODARSKEGA ZAVODA.

V Ženevi je v komisiji svetovne gospodarske konference prodirlo nemško-francosko stališče, naj se napravijo najprvo narodni kreditni zavodi, ki združijo poljedelsko kreditstvo posameznih dežel. Ti narodni zavodi naj se v jeseni na novi konferenci skupaj posvetujejo in naj ustanovijo mednarodni centralni zavod. Potrebno glavnico bi dobili samo z emisijami enotnega naslova z jamstvom prvovrstnih hipotek in eventualno z jamstvom posameznih držav.

Fr. Zelenik:

Skladišče.

V skladiščih trgovine in industrije ležijo mnogokrat naravnost zelo velike vrednosti in vendar še marsikje posvečajo jako malo važnosti na skladišče in njegovo vodstvo ter smatrajo vsakega za dovolj dobrega za vodstvo skladišča; zato pa najdemo tudi vpočojene orožnike, financarje in podobne kot vodje ne samo industrijskih, ampak tudi trgovskih skladišč. Marsikdo je tako omalovaževanje že drago plačal in še plačuje. Ni dovolj, da je skladiščnik pismen in da ima dober organ, s katerim more vpiti na delavstvo, ampak dober in resničen skladiščnik mora biti izurjen trgovec, ki dobro pozna blago, ki je popolnoma zanesljiv in pošten ter tudi sposoben za pisarniške posle. Le tak skladiščnik je v stanu vršiti svojo službo pravilno in s čutom odgovornosti.

Skladišču se morajo dodeliti vestni in pošteni pomočniki in delavci, ker od tega je odvisen znaten del dobička.

Skladišču ne sme nikdar zmanjkati kake vrste blaga, posebno pa ne surovine in pomožne snovi, ki se redno in tekoče rabijo v fabrikaciji.

Vzorno vodeno skladišče more vsak hip dati zanesljive podatke o nabavi, ceni, izdaji, porabi in zalogi blaga in surovine.

Da se vzdržuje red in poveča čut odgovornosti, mora biti določen prostor za izdajo blaga ali surovin in ne smejo ljudje hoditi po skladišču in si jemati kar sami. Posamezni oddelki skladišča ali posamezne vrste ali skupine blaga naj se izroče v upravo posameznim pomočnikom, ki so za svoj oddelek ali svoje blago moralno in tudi gmetno odgovorni.

Vsaka pošiljka se mora pred prevzemom od prevoznika (železnice, pošte, ladje, voznika itd.) pregledati in ugotoviti, ali je v redu, nepokvarjena itd. Morebitne razlike in napake se morajo takoj v navzočnosti zastopnika prevoznega podjetja ugotoviti. Vključ temu pregledu se mora blago pred vskladiščenjem še enkrat pregledati in primerjati z voznim listom, dobavnico, računom itd. Raditega mora dobiti skladišče vsak račun v roku, da na njem potrdi-pravilni prejem in prevzem robe. Za vsako prejeto pošiljko

II. Razvoj in preosnova.

V letih 1919 in 1920 je bil razvoj skromen. Prispevki premogovnikov so znašali Din 1.698.987. Poleg pičlih doklad k provizijam in rentam v znesku Din 787.382 so votirali za enkratne podpore Din 25.000.— ter zaščitili provizioniste bratovske skladnice v Rablju, bivajoče v Ratečah (Din 14.803.—). Šele zvišani doneski premogovnikov so leta 1921. omogočili boljši razvoj nove institucije. To leto je bilo predpisanih doneskov Din 4.746.827.—, draginjskih doklad je bilo dovoljenih Din 1.496.735.—, za izredne podpore je bilo votiranih zopet Din 25.000.—, za božičnico Din 91.323.—, za Ratečane Din 8.532, a dne 1. januarja 1922 je invalidski fond izkazal že približno 3 in pol milijona dinarjev imovine.

Ko je s 1. julijem 1922, l. zadobil veljavo novi zakon o zavarovanju delavcev, je napačil popolnoma nov pravni položaj, ker je začasna delavska zavarovalnica za nezgode prenehala. Posli pokrajinskega pokojninskega sklada (odslej kratko PPS) so bili z rešenjem ministrstva socialne politike

(2 K). Odslej so mogli dajati k provizijam in rentam večje doklade in v krog pomožne akcije pritegniti še tudi rentnike Železničarske nezgodne zavarovalnice, ki so bili v sličnem bednem položaju. Preostanek v ustanovljenem fondu naj bi služil v ta namen, da bi se pri Začasni delavski zavarovalnici v Ljubljani osnoval poseben invalidski fond za specialno naknadno zdravljenje ponesrečencev (proteze, mehanoterapija, tuberkuloza itd.).

Naredbi št. 435 in 657 sta bili pod št. 66 uvrščeni v seznamek uredb ministrstva socialne politike (Službene Novine št. 195 ex 1921). Na to ju je po čl. 130. ustave dne 28. decembra 1921. leta zakonodavni odbor s to premeno sprejel, da se imenujeta odslej »Zakon o pokrajinskem pokojninskem skladu za Slovenijo« z dne 19. februarja 1922 (Sl. N. z dne 30. junija 1922. l. št. 142; Uradni list 217/75 ex 1922) ter da sme ministstvo socialne politike v mejah razpoložnih sredstev po potrebi izpreminjati tabeli I. in II., kjer je določena višina doklad.

ga zavoda za nameščence. Rezerve teh zavodov so bile mnogo preskromne, da bi bil mogel vsak zavod iz lastnih sredstev votirati doklade k provizijam in rentam. Tako je pretil pogin ravno tistim rodbinam, ki so že pred vojno živele v najbolj tesnih razmerah.

Da bi se tem ubožcem s pomočjo primernih doklad k provizijam in rentam zavaroval eksistenčni minimum, naj bi sredstva nudil poseben »Pokrajinski pokojninski fond«, ki bi ga naj premogovniki v Sloveniji vzdrževali na ta način, da bi od razglašene naredbe počenši vanj vplačevali doklado v znesku 10 par (40 h) od vsakega konsumu namenjenega metrskega stota premoga. Deželna vlada za Slovenijo je predlog odobrila ter je v naredbi od 10. septembra 1919. leta, št. 657 pri takratni Začasni delavski zavarovalnici za nezgode v Ljubljani ustanovila »Pokrajinski pokojninski fond«, čigar dohodek je potem še z naredbo z dne 3. novembra 1920. leta, št. 435 izdatno pomnožila, zvišavši pokojninski donesek za meterski stot premoga na 50 par

mora biti vozni list, dobavnica ali drugo dokazilo, kakor mora za vsako odpremljeno pošiljko biti dvojni list, voznega lista, prejemnica ali kako drugo potrdilo.

Vsaka pošiljka, predno gre iz skladišča, ali predno se naloži na voz, se mora še enkrat pregledati, ali je v redu in ni kaj premalo ali preveč izdano ali v drugačni kakovosti, kakor je v naročilnem listu itd.

Trgovec pač želi kolikor mogoče veliko vsaki dan prodati in tedaj ni kaj navdušen za določene poslovne ure. Ali tudi skladišče mora imeti čas za vzdrževanje reda in za vknjiževanje, zato naj se izdaja blago dnevno ob določenih urah in izven teh ur se izdaja le v nujnih slučajih. Na vsak način pa morajo v tem oziru imeti red industrijska podjetja in njihova skladišča surovin izdajajo stalno iste ure predpoldne in popoldne, da se delavstvu ne nudi prilika postopanja z izgovorom, da so prevzemali surovine itd. Izven teh določenih ur se izdajo le tiste naročbe, katere označi vodstvo oddelka ali obrata za »nujne«.

Surovine se izdajajo oddelkom ali delavstvu le na podlagi naročilnice, katero podpiše obratovodja ali delovodja dotičnega oddelka. Naročilnica v rokah skladišča je potrdilo za izdano blago. Oddelkom daje skladišče surovine z dobavnici, katere napiše oddelk obenem z naročilnico. Skladišče vpiše v dobavnico tudi povprečne cene. Oddelk priloži dobavnice svojemu obračunu, katerega dobi knjigovodstvo v nadaljno poslovanje.

Naročilnica in dobavnica sta različne barve.

V oddelkih smejo ležati le take količine surovin, kakoršne so potrebne za sproti in ne večje.

V skladišču naj ima vsaka vrsta blaga ali surovine svoje mesto in ne sme ležati na več krajih. Kosovno blago naj bo v predalih in v vsakem predalu karta ali kartoteka s podatki o prirastku, izdaji ali stanju.

Tovarniški oddelk oddaja gotove izdelke skladišču z oddajnim listom, v katerem mora biti navedena vrsta, količina in vrednost, če je pozna oddelk, sicer mora knjigovodstvo to sporočiti skladišču radi vknjižbe.

Za vse naročbe pri dobaviteljih naj se uporablja posebna tiskovina, kakor je to priporočal Trgovski koledar za leto 1927.

Velike pozornosti je potrebno pri blagu, ki je zaračunano z enim računom, pa prihaja v presledkih, n. pr. premog. Tu se lahko vrinejo pomote in sicer premogokop iz enega ali drugega vzroka ne dobavi polnega števila vagonov ali druge pomote.

Premalo pozornosti se posveča v industrijskih in drugih podjetjih raznim odpadkom in staremu železju in drugim kovinam, ki so večkrat velike vrednosti. Bakreni in medeninasti predmeti kaj radi dobe noge in izginejo; tedaj ne smejo ležati na dvoriščih, ampak v zaprtih lopah. Sicer pa se naj taki predmeti čimprej prodajo.

Prodani predmeti, izdelki in blago, ki leži že v skladišču, naj se označi, da je prodano.

Za skladišče naj se vodi skladiščna knjiga ali kartoteka. Na vsak način se lahko vodi to v trgovinah na debelo, ki prodajajo originalno zavito blago (moka, otrobi, vijaki in drugo) ali ki imajo le malo predmetov (deželni pridelki). Industrijska skladišča navadno lahko vodijo skladiščno knjigo ali kartoteko.

Znano je, da pri originalno zavitem blagu ne more in ne sme biti razlike v številu in v teži, pri drugem blagu pa bo vedno neka razlika med stanjem v knjigi in stanjem v skladišču. Koliko sme znašati ta razlika, to že ve praksa in računa razliko v odstotkih. Ob zaključku se mora ugotoviti stvarna razlika, ki se vpiše v knjigo ali v kartoteko le s količino, nikoli pa tudi z vrednostjo.

Akoravno sem precej napisal, vendar bi se dalo še marsikaj povedati. Dobro bi bilo, ako bi razni praktiki še dodali iz svoje prakse in sicer naj napišejo za list svoje podatke.

Terjatve v inozemstvu.

Dunajski list »Mitteilungen des Kreditorenvereines« priobčuje v 17. številki nasvete svojim trgovcem glede iztirjevanja dolgov v Jugoslaviji, Madjarski, Poljski, Rumuniji in v ČSR. Nas zanima poročilo predvsem seveda glede naše države. V tem se navaja:

Kupčije v Jugoslaviji se sklepajo izključno le na podlagi kredita. Za vsakega trgovca pa je posebno važno, da spravi svoje terjatve v inozemstvu čimprej in z najmanjšimi stroški na varno. Glede tega pa v Jugoslaviji niso prav ugodne razmere. Sodišča poslujejo jako počasi in zavlačujejo rešitve; poleg tega je v nekaterih pokrajinah Jugoslavije v veljavi še zelo zastareli pravdni red.

Posebno dolgotrajno je poslovanje pri konkurzi. Država SHS ima sedem pravnih različnih pokrajin in tako tudi sedem različnih konkurznih redov. O teh pa niti eden ne odgovarja sedanjim razmeram. Realizacija konkurzne mase je zelo dolgotrajna in draga. Posledice konkurzov navadno ne uničujejo eksistenco dolžnika, njegova rodbina in uslužbencev, temveč tudi terjatve samo. Ker državna sodišča ne morejo pri najboljši volji biti kos vsem zahtevam, so se ustanovila razsodišča, ki dokaj dobro poslujejo, dasi so že tudi z delom preobložena.

Najkrajša pot, po kateri pride inozemec do svoje terjatve, je sledeča: Naročnik in dobavitelj se morata predvsem medsebojno pogoditi za poslujoče sodišče v Mariboru. To v prvi vrsti radi tega, ker je v Mariboru še v veljavi moderni avstrijski civilni pravdni red, ki omogočuje hitrejšo rešitev; poleg tega pa so tam tudi ugodnejše sodne razmere nego v ostalih delih Jugoslavije. Pravno veljavnost

pa pridobi ta medsebojni sporazum glede poslujočega sodišča še-le s tem, ako se napiše razločno na naročilno listino: »Po medsebojnem sporazumu določeno in stvarno pristojno sodišče v Mariboru.« Zadošča pa tudi stambili z navedenim besedilom. Naročilni list mora odjemalec tudi podpisati. Pri tej pogodbi ne pride v poštev, v katerem kraju Jugoslavije stane naročnik, temveč je veljavna za vso državo.

Za pravde v območju zagrebške trgovske in obrtniške zbornice je priporočati razsodišče, ki posluje pri tej zbornici. Predpogoji pa so: 1. da se obe stranki izrečno in pismeno sporazumeta, predložiti sporni slučaj razsodišču zagrebške trgovske in obrtne zbornice in 2. da ima ena izmed obeh strank svoje poslovno bivališče v območju te zbornice.

Da si pridobi razsodišče večjega zupanja inozemskih strank, je zagrebška trgovska in obrtna zbornica pooblastila tuje konzulate, da določajo v predmetnih slučajih nekaj članov razsodišča. Končno pride v poštev še razsodišče zagrebške borze. Za njeno kompetenco pa so potrebni sledeči predpogoji:

1. da se stranke ob sklepu pogodbe ali vsaj naknadno pogodijo, da se podrede kompetenci tega razsodišča in 2. da je vsaj ena izmed obeh strank za časa kupčijskega sklepa član zagrebške borze. Nato opisuje enake razmere v drugih, po vojni nastalih državah. K temu pripominjamo, da dopisovalcu dunajskega lista niti ni še znano, da obstoja v Ljubljani tudi borzno razsodišče, ki je s svojim točnim in ekspeditivnim poslovanjem v tako kratkem času obstoja zaslovelo pri nas in v inozemstvu, ker se baš inozemci prav radi zatekajo k razsodišču Ljubljanske borze!

Sladkor.

V zadnjem času so bili sladkorni trgi zelo nervozni, ker je bila nesigurnost glede produkcije največjih proizvajalnih trgov Kube, Evrope in Jave zelo velika. Na Kubi se je omejitev produkcije na 4.500.000 ton izkazala kot slaba in je nastala med sladkornimi farmerji, ki so vsled omejitve najbolj trpeli, živahna agitacija proti katerikoli bodoči nameravani odredbi v tem smislu. V seji farmerjev, pri kateri je bil navzoč tudi kubanski predsednik Machado in pa kabinet, so neobvezno sklenili, da zaenkrat odpade kvantitativna omejitev prihodnjega pridelka. Ta sklep je bil zborovalcem olajšan po dejstvu, da je vsled zadnje suše pričakovati itak le srednjega pridelka. Če bo suša trajala še naprej, bo pridelok še pod povprečnostjo. V zadnjem času je deževalo, a premalo. Podnebje na Kubi zasledujejo sladkorni trgi z veliko pozornostjo.

Tudi za evropski pridelok bo vreme bodočih dni merodajno. V zadnjem času ni bilo ugodno, preveč je bilo dežja in premrzlo je bilo in je zato delo v večini dežel zastalo. Zato si bo tudi marsikdo premislil, ali bi svet kultiviral s peso ali ne in se znajo spodaj navedene številke skriti. Samo v Švedski računajo z gotovostjo z večjim kulturnim realom. Kot posebnost navajamo, da bo začela s pridelovanjem sladkorne pese na pripravnih krajih tudi Norveška. Zgled Anglije nam pravi, da uspeva sladkorna pesa zelo pogosto v krajih, kjer bi še pred kratkim tega ne bil nihče pričakoval.

Kar se tiče javanskega sladkorja, je negotovost manj v višini pridelka kot v možnosti prodaje. Vsled nemirov na Kitajskem in vsled neugodnega finančnega položaja na Japonskem bodo gotovo več kupčij preklicali in bi znale priti večje množine na evropske trge, producentom v jezo, konsumentom v veselje.

Dunajski statistik Mikusch priobčuje cenitve o prostoru v Evropi, ki je bil in ki je s sladkorno peso obdelan. Poglejmo to statistiko:

Prostor v 1000 ha:

	1926	1927
Češkoslovaška	258	271
Nemčija	374	395
Francija	219	227
Poljska	187	194
Italija	85	97
Anglija	52	80
Španija	85	80
Rumunija	71	70
Belgija	62	67
Nizozemska	60	65
Ogrska	62	62
Jugoslavija	43	45
Švedska	4	40,5
Danska	30	33
Avstrija	19	22,5
Bolgarija	15	18
Druge države	14	18
Evropa brez Rusije	1640	1785
Rusija	542	640
Evropa z Rusijo	2182	2425

Več ali manj v letu 1927 kot v letu 1926:

	absolutno	v odstotkih
Češkoslovaška	+ 13	+ 5,0
Nemčija	+ 21	+ 5,6
Francija	+ 8	+ 3,7
Poljska	+ 7	+ 3,7
Italija	+ 12	+ 14,1
Anglija	+ 28	+ 53,8
Španija	— 5	— 5,9
Rumunija	— 1	— 1,4
Belgija	+ 5	+ 8,1
Nizozemska	+ 5	+ 8,3
Ogrska	—	—
Jugoslavija	+ 2	+ 4,7
Švedska	+ 36,5	+ 912,5
Danska	+ 3	+ 10,0
Avstrija	+ 3,5	+ 18,4
Bolgarija	+ 3	+ 20,0
Druge države	+ 4	+ 28,6
Evropa brez Rusije	+ 145	+ 8,8
Rusija	+ 98	+ 13,1
Evropa z Rusijo	+ 243	+ 11,2

Evropa brez Rusije izkazuje napram letu 1926 plus 8,8, z Rusijo vred pa plus 11,2%. Napram letu 1925 znaša letošnji prirastek 12,4%. Dvig s peso obdelanega sveta je v zvezi z nazadovanjem pesnosladkorne produkcije v kampanjskem letu 1926/27, ki je napram prejšnji kampanji nazadovala od 7,6 na 6,95 milijonov ton surovega sladkorja, torej za 8,5%. Češkoslovaška na primer je napravila v kampanji 1926/27 za ca 450.000 ton manj sladkorja kot v kampanji 1925/26, Belgija za 100.000 manj, Švedska je padla od 205.000 na 21.000 ton itd. Glede Sovjetske zveze imamo na razpolago samo uradne številke, ki nam pravijo, da bo obdelal sladkorni trst s peso 586.000 ha, tovarne v zakupu pa 54.000, skupaj 640.000 ha.

Dr. Lichtova cenitev se od Mikuscheve nekoliko razlikuje; zlasti velika je razlika glede Rusije. Podamo cenitev obeh statistikov skupaj — samo glavne produkcijske dežele — in podamo za te dežele še statistiko zares obdelanega sveta v kampanji 1926/27:

Cenitev v 1000 ha:

	Licht	Mikusch	1926/27
Nemčija	395	395	373
Češkoslovaška	273	271	258
Francija	232	227	218
Poljska	185	194	184
Italija	100	97	80
Rusija	584	640	492
Vsa Evropa	2.366	2.425	2.114

V splošnem si torej oba statistika ne nasprotujeta posebno; s sladkorno peso obdelanega prostora v Evropi bo letos okoli 2.400.000 hektarov.

OGRSKA INDUSTRIJSKA PODJETJA.

Bilance ogrskih industrijskih podjetij so v splošnem ugodne, vendar nimajo listega obsega kot ga vidimo pri denarnih zavodih. To je tudi naravno, ker zvišanje industrijske produkcije ni šlo vsitric zboljšanjem bančne konjunkturo. Lani so imele banke velike dobičke, delnice v njih interesno sfero spadajočih podjetij so se zvišale za ca 60%, kupčijski promet je narasel za 50%. Nasprotno pa se je vrednost industrijskih izdelkov dvignila samo za 20%. Z ozirom na težkoče v eksportu moka se kapaciteta mlinske industrije le deloma izkorišča. Veliki problemi čakajo to industrijo; hoče svoje velike objekte in opreme na drug način inkorisli, hoče vpeljati nove industrijske panoge, hoče izdelovali likerje, čokolado in tudi tekstilije. Omenjena izraba produkcijske kapacitete označa tudi položaj drugih podjetij, ki se pečajo z

z dne 31. avgusta 1922. l. (akt oddelka za socialno politiko v Ljubljani z dne 1. septembra 1922. l. Pr 732/22) poverjeni posebnemu vladnemu komisariju, kateremu je bil dodan svet. S 1. septembrom 1922. l. je komisar že prevzel upravo PPS. Prispevki so leta 1922 znašali Din 6.387.506.—. Doklade, podpore in upravnih troški pa Din 5.257.427, a presežek 1 milijon 9.655 Din je bil odkazan invalidskemu fondu, ki se je s tem zvišal že na Din 4.534.700.—. Leta 1923 je PPS radi trboveljske stavke utrpel najmanj Din 900.000.—, vendar so znašali prispevki Din 6.958.097. Invalidskemu fondu so predkazali ostanek Din 216.423.—, dočim so porabili za redne draginjske doklade 6.306.519 dinarjev in za enkratne podpore 190 tisoč 536 dinarjev.

Leta 1924 se je izvršila nova reorganizacija PPS. Prodrlo je spoznanje, da takega zavoda trajno ne sme upravljati kar država. Izmed več predlogov, ki so bili stavljeni ministrstvu socialne politike je obveljal oni, da se uprava PPS poveri Pokojninskemu zavodu za nameščence v Ljubljani

(rešenje z dne 12. junija 1924 l., br. 111.709/23). Hkrati je ministrstvo določilo ključ, po katerem naj se do nadaljnjega prispevki PPS razdeljujejo med interese. Ta ključ je znašal:

1. Za Pokrajinski pokojninski sklad za rudarje (vse bratovske skladnice) 27,7%;

2. za Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu (za bivšo zavarovalnico za nezgode in pa za železničarsko zavarovanje za nezgode) 24,3%;

3. za Pokojninski zavod za nameščence 3%.

Poslovanje vladnega komisarija je obsegalo odslej zgolj nadzorovanje, kako se doneski zbirajo in vtekli novci med interese razdeljujejo. Likvidacijska bilanca z dne 10. avgusta 1924. l., ko se je izvršil prenos poslov, je izkazala čisto imovino za PPS za

ruda v znesku Din 3.262.693.—
SUZOR v znesku Din 1.102.467.—
PZ v znesku Din 116.192.—
skupaj Din 4.481.252.—

Po istem ključu je bil likvidiran tudi invalidski fond.

(Dalje prihodnjit.)

Grosisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU«!

izdelovanjem živil. Zlasti neugoden je bil položaj industrije salame in jesiha.

Tekstilna industrija nam nudi nespremenjeno sliko mirnega razvoja. Na Ogrskem je sedaj 156 tekstilnih podjetij, ki imajo tovarniški značaj; med najvažnejšimi so: 32 bombaževih podjetij, 25 tkalnic, 23 podjetij volnene industrije, 17 podjetij industrije lanu, konoplje in jule. Bombaževa industrija razpolaga z več kot 133.000 vreteni, lanena itd. z 22.000. Tekstilni krogi se bojijo, da bo nova pogodba s Čehi inozemsko konkurenco zelo pokrepila in da bo motila mirni razvoj domače industrije. Zato hočejo domačo tekstilno industrijo organizirati v korist narodni produkciji. Produkcija industrije cementa je znašala lani 30.000 vagonov, kar pomeni napram letu 1925 40 odstotni prirastek. Vapnarne so napravile 18.000 vagonov, za 50% več kot leta 1925, opekarne okoli 90 milijonov kosov, za 100 odstotkov več kot v letu prej.

Pravice po čl. 354 in 355 trg. zak. je treba le posamič izbrati in izbero določno nasprotniku naznaniti.

(Iz sodne prakse.)

Ce pride pri trgovinskem kupu nasprotna pogodbená stranka z izpolnitvijo pogodbe v zamudo, ima pri kupih, ki niso čvrsta (fiksna) opravila

1. prodajalec po čl. 354 trg. zak. pravico, da ali

a) zahteva, naj kupec pogodbo izpolni in plača odškodnino radi prepozne izpolnitve, t. j. kupca tožiti, da plača kupnino s 6% obrestmi od dneva dospelosti dalje, ali pa

b) namesto izpolnitve pogodbe po predpisih čl. 343 trg. zak. proda blago na kupčev račun in od njega zahteva odškodnino (razliko med dogovorjeno kupnino in doseženim izkupilom iz prodaje), ali pa

c) odstopi od pogodbe, kakor da bi se sploh ne bila sklenila (»storno«);

2. kupec ima pa po čl. 355 trg. zak. pravico, da ali

a) zahteva izpolnitev pogodbe, t. j. da naj prodajalec dobavi blago in plača odškodnino radi prepozne izpolnitve, ali pa

b) namesto izpolnitve zahteva odškodnino radi neizpolnitve, ali pa

c) odstopi od pogodbe, kakor da bi se sploh ne bila sklenila (»storno«). — V primerih storna (t. 1 c in t. 2 c) ne sme nobena stran ničesar obdržati v rokah, kar je iz pogodbe dobila, a tudi odškodnina ji ne gre nikakršna.

Nemudni pogodnik se bo odločil za to ali ono izmed teh pravic, kakor mu pač bolje kaže; toda gre mu le ena izmed teh pravic in ne more dveh združiti. Tudi se ne more pozneje premisliti, če je eno že izbral ter to naznanil nasprotniku ali eno izmed teh pravic dejansko že volil.

Pri tej izbiro se je treba jasno in določno izraziti, da ne nastanejo nepotrebni, s stroški in izgubo spojeni spori.

V našem primeru je šlo za dobavo mnogo avgonov garnitur za sladkorne zaboje, ki so se v lepem številu v redu in sicer po pogodbi postopoma dobavljali, prevzemali in sproti plačevali. Proti koncu je pa kupka zaostala s plačilom. V pismu 14. novembra 1923 ji je nato prodajalka sporočila, da ji da za plačilo zaostale, po pogodbi že zapadle kupnine naknadni rok do 20. novembra 1923, ker »bode sicer od pogodbe odstopila, izgotovljeno blago na njen račun prodala in za to kakor tudi za ostanek še ne izgotovljenega blaga od nje zahtevala odškodnino.«

V pravdi, ki je nato nastala, je toženka med drugim prigovarjala tožeči prodajalki tudi to, da ima prodajalec vsako izmed teh pravic le posamič, ne pa več naenkrat, kumulativno, in da mora določno naznaniti, katero izmed pravic namerava uveljaviti. Tega pa tožeča prodajalka ni storila; iz njenega dopisa z dne 14. novembra 1923 ne izhaja jasno, katere izmed pravic pod 1 b in c se hoče poslužiti; kajti v tem dopisu preti tako z odstopom od pogodbe, kakor tudi s prodajo blaga na njen račun in z zahtevkom odškodnine. Njeno naznanilo v do-

pisu se torej ne more vzeti za zadostno niti za uveljavljanje odškodnine, niti za opravičilo odstopa od pogodbe, ampak bi ji ostala k večjemu le primarna pravica do kupnine in zakonitih zamudnih obresti.

Prizivno sodišče je o tem prigovoru izreklo, da ne more pritrditi pravnemu mnenju toženke, češ da tožnica svoje volilne pravice ni izvršila pravilno po predpisih trgovinskega zakona. Upoštevati je treba, da gre za dobavno pogodbo s postopnimi (sukcesivnimi) dobavami. Del teh dobav je tožnica že opravila, nadaljnji del že popolnoma pripravila, da bi jih mogla takoj izvršiti; ostali del pa vsaj deloma tudi že pripravila. Tožnici pa gre za vsako tako posamezno dobavo pravica, da samostojno, nezavisno od pravice glede drugih dobav in njih izbire, po danem položaju izbire ono, kar ji za tisto posamezno dobavo najbolj kaže. Če se tožnično pismo z dne 14. novembra 1923 z ozirom na to pravilo nepriljudno tolmači, se mora priti do zaključka, da je grajana gomiljenje volilnih pravic le navidezno in da tudi nejasnosti in nezadostnosti v tej izjavi ni. Glede na njih zvezo tudi njenih besed o odstopu od pogodbe ni moči drugače razlagati nego tako, da pač ne vztraja na tem, da se pogodba izpolni, kolikor je še neizpolnjena. Ni jih pa razumeti tako, kakor da je tožnica s tem hotela reči, da v tem obsegu odstopa od pogodbe, kakor da sploh ni bila nikoli sklenjena, in da ji glede neizpolnjenega dela ne gre odškodnina, ter da te odškodnine tudi ne zahteva. Tožnica je torej v resnici volila le eno pravico (t. 1 b) in je to toženki tudi dovolj razločno in določno sporočila.

Revizijsko sodišče je revizijo zavrnilo. — Revizija prezre, da je prizivno sodišče, tolmačec ta dopis, ugotovilo, da je po reviziji zatrjevana kumulacija volilnih pravic le navidezna, da v tej izjavi ni ne nejasnosti, ne nezadostnosti, da je tožnične besede o odstopu od pogodbe moči razlagati le tako, da pač ne vztraja na izpolnitvi pogodbe, kolikor je še neizpolnjena, ne pa razumeti tako, kakor da bi bila hotela s tem reči, da odstopa od pogodbe kakor da pogodba ni bila nikoli sklenjena, da ji glede neizpolnjenega dela pogodbe ne gre odškodnina in da te odškodnine niti ne zahteva. Te ugotovitve prezira revizija, ko izvaja svojo grajo, da iz dopisa z dne 14. novembra 1923 ne izhaja jasno, katere izmed pravic čl. 354 se hoče poslužiti tožeča stranka. Zato tudi v tej smeri revizija ni pravilno izvedena in ji ni slediti.

R. St.

Trgovina.

Vpisi v trgovski register. Vpisale so se nastopne firme: »Triglav« trgovsko društvo šumskim proizvodima Simic I Ferber v Celju, »Autotax« družba z o. z., Kočevje. »Njiva« družba z o. z., Ljubljana, »Nova Jugometalija« družba z o. z., izdelovanje pločevinastih in kovinastih izdelkov, Ljubljana. »Papirol« družba z o. z., Ljubljana, B. Pauer, družba z o. z., Ljubljana.

Vpisi v zadržni register. Vpisala se je nastopna zadruga: Zadržna elektrarna v Veržuju.

Pristanišče Gdinja. Znano je, da hoče zgraditi poljska vlada poleg prostega mesta Danziga svoje lastno pristanišče. Sicer imajo Poljaki v Danzigu prosto cono in vse polno pravic, a Danzig vendarle ni njihov in se ne morejo gibaniti tako, kot bi se radi. Sedaj je dala poljska vlada gornješkemu premogovnemu koncernu Robur morsko obalo, kjer bo zgrajeno poljsko pristanišče Gdinja, za 35 let v najem. Koncern se je zavezal, da bo zgradil ob obali nakladalne in izkladalne naprave za 100.000 ton in da bodo te naprave po 35 letih brez odškodnine prešle v državno last. Novo pristanišče bo Danzigu močno konkuriralo in opazujejo Danzigci napredovanje novih zgradb s kaj mešanimi čustvi.

Amerika proti evropskim trustom. »Evening Post« poroča iz Washingtona: Trgovski tajnik Hoover je dal ameriškim zastopnikom na svetovni gospodarski konferenci navodilo, da protestirajo poseben proti onim evropskim trustnim tvorbam, ki so nastale po Locarnu. Sicer bodo Amerikanci v kratkem pripustili v ameriško trgovino kalijev sindikat, z gotovimi kavlčevimi (varnostnimi odredba-

mi) seveda, načelno bo pa nastopila Amerika proti vsem onim trustnim tvorbam Evrope, ki kršijo ameriški zakon o trustih in ki hočejo zagospodovati na ameriškem trgu.

Industrija.

Daimler in Singer Co. Angleška avtomobilna tovarna Singer and Co je zvišala glavnicu od pol milijona funtov na 1 milijon. Izdali bodo 333.380 novih delnic po nominalni vrednosti 1 funta. Od teh delnic jih bodo prevzeli člani družbinega vodstva 54.301. Ostanek je podpisala angleška družba Daimler in je 50.000 delnic že prevzela. Obe družbi sta sedaj v tesni delovni zvezi.

Angleški in nemški kemični trust. Setali so se sir Alfred Mond in sir Harry Gowans od angleških Imperial Chemical Industries in pa Karel Duisberg, predsednik nemške industrijske zveze, v svrhu sodelovanja nemških in angleških kemičnih industrij. Sodelovanje bo merilo za tem, da se prepreči mednarodni pritisk na cene. Produkcija naj se s skupno uporabo tehniških novih pomočkov zboljša in konkurenca naj se izloči. Glavni predmeti, vsebovani v dogovoru, so barve, kemična gnojila in tudi drugi predmeti, če se bo dosegel uspeh. Kakšno važnost pripisujejo londonski trgovski krogi novemu dogovoru, se vidi iz nenadnega dviga delnic Imperial Chemical Industries. Več tisoč delnic je menjalo svoje posestnike in se je izvršilo veliko nakupov na nemški račun.

Standard Oil in Poljaki. Ameriška Standard Oil Co hoče vplesti poljsko družbo industrije nafte v svojo kupčisko sfero. Pogajanja med obema družbama so pred zaključkom in pričakujejo spojitve na koncu tekočega meseca. Poljska družba naftine industrije pripada Rothschildovemu koncernu, zastopanemu po Avstrijski kreditni družbi (Oesterr. Kreditgesellschaft).

Denarstvo.

Turški državni dolg. Pred kratkim so se vršila v Parizu pogajanja med mednarodnimi upniki in zastopniki turške države. Zedinili so se zaenkrat glede anuitet v znesku 1.980.000 turških funtov, ki jih mora Turčija plačati. Obstojajo pa še difference v sledečih točkah: Upniki zahtevajo po preteku vsakih petih let zvišanje anuitet za 500.000 funtov, dalje takojšnji začetek odplačevanja dolga, tako da bi bili po možnosti plačani že kuponi od 1. jan. 1928. Turčija pa ponuja samo zvišanje anuitet za 300.000 funtov in sicer po osmih letih, tako da bi se izvršilo polno odplačilo šele po približno 50 letih. Dalje zahteva Turčija, da se plača prvi rok iz proračuna 1928/29, tako da bi bil prvi kupon kaj težko plačan pred letom 1929. V sledečih tednih se bodo nadaljevala pogajanja o teh spornih vprašanjih.

RAZNO.

Švedske in ruske vžigalice. Švedski vžigalični trust je najmočnejši na svetu in si je zagotovil že skoraj vse prodajalne trge na zahodu in jugu Evrope, v Južni Ameriki, v Afriki. Je tudi s severoameriškim trustom v ozkih stikih. Hotel si je osvojiti tudi trge v bližnjem orientu, a je zadel tukaj na hudo konkurenco ruskega vžigaličnega trusta, ki hoče dobiti prodajni monopol za vžigalice v Turčiji, Perziji in v Afganistanu in ki hoče zainteresirati vlade imenovanih dežel za rusko blago. Med obema trustoma so se začela pogajanja, a niso dovedla doslej še do nobenega uspeha. Svoj čas smo že pisali, da so bojne metode švedskega vžigaličnega trusta brezobzirne, da gre najprvo s cenami tako navzdol, da mu nobena konkurenca ne more slediti, da pa po zavojevanju trga cene tako dvigne, da so vžigalice med najdražjimi poltebeščinami dotičnih dežel. Svojo glavnicu ne prestopno zvišuje.

Po svetu. Na zborovanju Nemške državne banke v Berlinu je dejal predsednik dr. Schacht, da banka zaenkrat ne namerava zvišati obrestne mere. — Bilančna seja železnice Donava Sava Adria (prej Južna železnica) se bo vršila te dni v Rimu. Bilančno leto 1926 se bo morda zaključilo z majhnim prebitkom. Ogrske proge Južne železnice bodo prešle letos v upravo ogrske državne železnice. — Srednjeevropske tovarne emajla se hočejo razširiti in hočejo pri-

tegniti v zvezo belgijske, holandske in angleške tovarne. Govorili so že o spremembi temeljnih cen, da jih prilagodijo nabavnim stroškom. — Eksport premoga iz Poljske v aprilu je bil z 850.000 tonami nekoliko večji kot v marcu, produkcija je pa nazadovala za 150.000 ton. Med angleškimi štrajkom so vzeli na novo 12.000 premogarjev v delo; od teh so sedaj odpustili 9800 delavcev, sedaj bodo še ostalih 2200. Večina gornješkkih premogovnikov je delalo v aprilu samo 4 dni na teden. — Angleške in ameriške zasebne banke so dovolile Rusiji bančni kredit 5 milijonov dolarjev, da financirajo ameriško dobavo strojev. Kredit nameravajo razširiti na 10 milijonov dolarjev. 3. junija bo v Parizu občni zbor Srednjeevropske deželne banke. Čisti dobiček se bo gibal približno na višini dobička leta 1925, ko je znašal nekaj nad 9 milijonov frankov. Dividenda bo znašala 7.22 fr. za prednostne in 6 fr. za osnovne delnice, od katerih pa odtegnejo davčne in kolkovne pristojbine. — V Benetkah so otvorili blagovno in efektno borzo. — Iz Poljske so prišla alarmantna poročila, da bo letina slaba. Sedaj jih demantirajo in pravijo, da je prevelika moč sicer nekoliko škodovala, da se bo pa kljub majhni zakasnitvi dalo še vse popraviti. — Avstrijske zvezne železnice so vpeljale novo vrsto tovornih vagonov, ki imajo nosilno moč 35 ton in na katere naložijo 30 ton. — Več francoskih tovarnih parafumov, ki so uvažale doslej parfume iz Francije na Poljsko, bo ustanovilo v svrhu izogitve visoki carini lastna podjetja v Varšavi. Pozneje bodo izdelovali poleg parafumov tudi še druge predmete. — Da dvignejo zasebno stavbno podjetnost, so z naredbo finančnega ministra na Ogrskem podaljšali 30-letno oziroma 15-letno davčno oprostitev za nove hiše do 30. junija 1928. Vsa poslopja, ki bodo dotedaj uporabljiva, so deležna te olajšave. — Leta 1921 ustanovljena American Petroleum Co je pričela z likvidacijo, ker je svojo kupčijo petroleja in bencina odstopila družbi Vacuum Oil. Svoj čas smo v Trg. listu pisali, kako sta si Standard Oil in Vacuum Oil razdelili srednjeevropske trge in da je pripadla Češko-slovaška družbi Vacuum Oil.

Drobne vesti. Češka delniška družba za sladkorno industrijo bo zvišala delniško glavnicu od 27 na 36 milijonov Kč. Zamenjalno razmerje bo 3:1. — Mednarodni odbor za evropsko carinsko zvezo je naslovil na svetovno gospodarsko konferenco spomenico, v kateri zahteva smotreno odpravo carinskih in gospodarskih mej in tvorbo enotnega evropskega carinskega ozemlja. — Zastopniki Reke so se posvetovali z Ogrji o tekočih finančnih vprašanjih in pa o uporabi reškega pristanišča, kjer bo dobila Ogrska posebne ugodnosti. — Poročilo o letini v Jugoslaviji za dobo od 1. do 30. aprila pravi: pšenica in oves prav dobro, ječmen in rž med dobro in prav dobro, lan prav dobro, detelja prav dobro, vino in sadje prav dobro. — Petrolejska družba Shell je izplačala lani 22 in pol odstotno dividendo, letos bo dividenda 25 odstotna. Družba Royal Dutch bo pa izplačala 23 in pol odstotno dividendo, lani je bila 23 odstotna. — Znana nemška družba Mannesmann Röhrenwerke bo izplačala štiriodstotno polletno dividendo. Domača nemška industrija naroča zmeraj več. — Nekateri velike italijanske tekstilne tovarne hočejo ustanoviti na Ogrskem podružnice in bodo dobile za gradbo potrebni svet nakazan v okolici Sopronja. Položaj češke tekstilne industrije se je nekoliko zboljšal, a še zmeraj ni normalen. Zlasti živahno je povpraševanje po preprogah. — Poljski sindikat železa je cene znižal, in stane tona železa sedaj 350 zlatov, prej 360. — Naš železniški minister je dobil od ministrskega sveta dovoljenje, da sme nakupiti na Poljskem za 7.500.000 dinarjev železniškega materiala in pa 250.000 železniških pragov. — Državni ruski sindikat nafte je prodal angleški tvrdki Medway 1.345.000 ton nafte, ki jih bo dobavil tekom petih bodočih let.

Gospodarske vesti. Ogrska tovarna klobukov Hungaria je zašla v plačilne težkoče; aktivna znaša 976.00 pengő, pasiva 1.800.000 od teh pride na inozemske tvrdke 290.000 pengő. Tvrdka ponuja 40 odstotno poravnavo. Prav tako je zašlo v plačilne težkoče več ogrskih čevljiarskih velepodjetij. — Nemški štatistični državni urad je pr-

vič izračunal povprečno rentabiliteto nemških delnic in je pri 861 vrstah delnic, ki so notirale 31. marca na berlinski borzi, ugotovil rentabiliteto 3.75%. Tečajna vrednost teh delnic je znašala onega dne 20.700 milijonov mark. — Po izjavi ministra Herriota se je na Francoskem posrečila praktična rešitev izdelovanja sintetičnega petroleja. V svrhu pridobivanja bodo ustanovili delniško družbo z glavnico 40 milijonov frankov. V ta namen osnovani sindikat je nakupil na južnem Francoskem obširna skladišča rjavega premoga, kjer bodo zgradili naprave za izdelovanje petroleja v velikem obsegu, na temelju patenta Houdry-Prudhomme. Tudi mednarodni kapital je na podjeltju interesiran. — Odpovedan je angleškoameriški kreditni dogovor iz aprila 1925, po kojem je newyorška banka J. P. Morgan and Co. dovolila britanski vladi stabilizacijski kredit v znesku 100 milijonov dolarjev in Federal Reserve Bank nadaljnjih 200 milijonov. Angležem ni bilo treba poslužiti se teh dveh kreditov. — Beremo, da hočejo Amerikanci znižati obresno mero in da jo bodo Angleži v jeseni nanovo znižali, to pot na 3½%. Govorili so tudi o znižanju obresne mere na Nemškem, pa zaenkrat ni nič. — V Ženevi je voditelj ruske delegacije Ozinski poudarjal, da bo postala Rusija zopet ena glavnih eksportnih dežel poljedelskih pridelkov, tako kot je bila pred vojsko. Izjavil se je proli organizaciji poljedelske produkcije na združeni podlagi, ker so po njegovem mnenju na ta način koristili malih kmetov premalo zaščitene. — Avstrijska delegacija v Ženevi se trudi, da bi zainteresirala italijanske in francoske kroge za revizijo trgovinskih pogodb s tema dvema državama. — Avstrijske sladkorne tovarne so stališliku Mikuschu na vprašanje odgovorile, da se je s sladkorno peso obdelani prostor od lani na letos dvignil od 18.831 na 22.551 ha, torej za 19.8%. Ta dvig je posledica uzakonitve avstrijske sladkorne carine, koje donesek pride skoraj ves producentom pese v prid. — Na Češkoslovaškem se je pa s sladkorno peso obdelani prostor dvignil od lani na letos za 18.000 ha in znaša sedaj nad 280.000 ha. Samo na Slovaškem se je kulturni areal pese zvišal za 11.000 ha. — Aktivnost češkoslovaške trgovske bilance v aprilu znaša 273 milijonov Kč, lani v aprilu 180 milijonov. Aktivnost prvih letošnjih štirih mesecev se je dvignila od lanskih 416 na 1123 milijonov. — Več avstrijskih eksportnih trgov se je združilo z namenom, da pospešujejo izvoz v Kitajsko. — Na zborovanju renskega premogovnega sindikata so potrdili omejitve premogovne udeležbe s 40%, koksove s 60% in briketne z 62½%. Vsled zvišanih mezd in novih določb delovnega časa je nastopila no-

va obremenitev in so sklenili zvišanje cen premoga za 7 odstotkov, s 1. junijem. Cene koksa in briketov ostanejo nespremenjene. — Dosedanja reparacijska vplačila tretje letne anuitete na Nemškem znašajo nad 874 milijonov mark, v aprilu 215'67 milijonov mark. Gotovine so vplačali v aprilu 108'18 milijonov mark; polovica je šla v Francijo, četrtina v Anglijo, ostalo v Italijo in v U. S. A. — 14. t. m. je odprt pariski velesejem. Število razstavnikov je bilo lani 6000, letos jih je 6400. 350 so jih zavrnili, ker ni bilo več prostora. Zastopanih je 17 narodov, med njimi tudi Rusi. Največja je udeležba Italije, 108 razstavnikov, Anglija jih ima 51. — »Lavoro d'Italia« poroča, da bodo znašali dohodki italijanskega tobačnega monopola v poslovnem letu o 1926/27 okoli tri in pol milijarde lir. Do konca aprila so bili dohodki za 265 milijonov lir večji kot v isti dobi lanskega leta.

Borza dela v Mariboru. Od 8. do 14. maja je pri mariborski borzi dela iskalo 122 moških in 54 ženskih oseb; prostih mest je bilo 65, delo je dobilo 26 moških in 34 ženskih oseb, odpadlo jih je 64, odpotovalo pa 31. Od 1. januarja do 14. maja je dela iskalo 3186 oseb, delo se je nudilo 1748 osebam, 1125 jih je dobilo delo, odpadlo jih je 1372, odpadlo pa 461 oseb.

Pri mariborski borzi dela dobijo posel: 15 hlapcev, 18 viničarjev, 10 majarjev, 18 rudarjev, 4 vrtnarji, 2 žagarja, 2 košarja, 2 čevljarja, 1 krojač, 2 tkalca, 1 slaščičar, 1 lakirnik, 2 delavca, 6 vajencev (pečarske, slikarske, kleparske in pekarske obrti), nadalje tudi 31 kmečkih dekel, 2 natakariji, 2 gostilničarski kuharici, 2 kuharici k financarjem, 2 kuharici k orožnikom, 8 navadnih kuharic, 1 strojna pletilka, 1 negovalka k novorojenčku (sestra), 12 služkinj, 2 sobarici in 1 postrežnica.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 14. maja 1927. — Trg je bil kakor po navadi jako dobro založen in zelo živahen. 21 slaninarjev je pripeljalo 42 zaklanih svinj na trg, katere so prodajali po 10.50 do 27 Din za kg na drobno in po 15 do 17 Din na debelo. Domači mesarji so ostali pri svojih dosedanjih cenah. — **Perutnine** in drugih domačih živali je bilo okoli 700 komadov. Cene so bile piščancem in kokošim 17.50 do 50 Din, racam, gosim in puranom pa 35 do 100 Din za komad. Domačim zajcem 15 do 25, kozličem 50 do 100, grlicam 30 do 35 Din za komad. — **Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice.** Krompir (30 voz) se je prodajal po 9 do 11 Din mernik (7½ kg), oziroma 1.50 do 2 Din za kg, novi krompir je bil dražji in sicer 10 do 12 Din za kg, karfiol 3 do 15, glavna solata 1 do 3 Din komad, česenj 11 do 18, čebula 5 do 7, kisl zelje 3 do 4, kisl repa 2, maslo surovo 40 do 44, kuhano 45 do 48, čajno 50 do 60, med 30 do 35 Din kg. Mleko 2.50 do 3, smetana 10 do 15, oljčno olje 28 do 36, bučno olje 20 do 24 (v prodajalnah 15 do 18) Din liter, sirček 1—8 Din hlebček, jajca 0.75 do 1.25 Din komad, zelje 30 Din, grah v stročju 8 do 10, fižol v stročju se je prodajal po zelo vsoki ceni in sicer po 32 Din kg. — **Sadje:** jabolka 5 do 10, češnje 20 Din kg (pretekli teden so se prodajale po 40 Din kg), limone 0.75 do 1, pomaranče 1 do 3 Din komad, datelji 24 do 36 Din kg. — **Cvetlice** 1 do 6, nagelčki 3 do 6 Din komad — z lonci vred 25 do 50 Din komad. — **Lesena in lončena roba** 1 do 100 dinarjev komad, brezove metle 2.25 do 5, sirkove metle 6 do 8, lesene grablje 6 do 8, vile za seno 8 do 10 Din komad. Leseni vozički 150 do 300 Din komad. — **Seno in slama na mariborskem trgu.** V sredo 11. t. m. je bilo 12 voz sena, 1 voz slame, v soboto 14. t. m. pa 22 voz sena,

4 voze otave, 2 voza stelje in 17 voz slame na trgu. Cene so bile senu 55 do 75 Din, otavi 55 do 60, stelji 25, slami 25 do 35 Din za 100 kg. Slami tudi 1 do 1.50 Din za otep.

BAKER, SVINEC, CINK, CIN.

Nazadujoča lendenca imenovanih rud se je v aprilu nadaljevala. Svetlovna produkcija cinka in zlasli svinca se je na novo dvignila in je visoko preseгла lrenulno potrebo, tako da se je v drugi polovici aprila tendenca zelo poslabšala in so padle notacije svinca nižje kot so bile leta 1923. Vzporedno z njimi so šle tudi druge cene nazaj. Na položaj so vplivale tudi razmere na Kitajskem in pa znani polom na Japonskem. Konsumenti so bili povsod oprezní in so krili samo najnujnejšo potrebo, zlasli v Angliji.

V nasprotnju z dosedanjim razvojem se je razmeroma še najbolje držal baker; saj je bil baker edina ruda, koje svetlovna produkcija je nekoliko nazadovala. Ta znaša sedaj na mesec okoli 140.000 ton. Cene mednarodnega bakrenega sindikata so šle od 13.65 centov dol na 13.50 na koncu marca in sredi aprila dalje na 13.35. Nameravana stabilizacija cene bakra torej še ni izvršena, tako da je bilo delovanje sindikata za konsumente doslej nerazveseljivo.

Posebno se je pomanjkanje zaupanja poznalo na trgu svinca, kjer je svetlovna produkcija s 143.000 tonami dosegla nov višek. Konsum je kril samo svojo najneposrednejšo potrebo, dočim je ostala ponudba zelo obsežna. Z drastično redukcijo ameriških notacij od 7.35 na 6.60 centov so skušali producenti s silo doseči obratno omejitev predrago proizvajajočih podjetij. In res je v Španiji že izbruhnila kriza svinčene industrije. V zadnjih tednih so bili dovozi iz Avstralije in Mehike v Evropo še zelo obsežni, in ker vzhodnoazijski konsum zaenkrat odpade, je ponudba v Londonu zelo velika. Zato so padle notacije v Londonu od 27½ na 25½, kar je najnižje stanje po letu 1923. Pravijo pa, da je ta padec prehud in da morajo ili cene spel gor.

Prodeja cinka ne gre s produkcijo vŕtric, svetlovne zaloge so se na koncu marca dvignile na 53.000 ton. Svetlovna produkcija v marcu je s 124.000 tonami dosegla nov rekord. V Londonu je padel cink na 29½ in tudi poročila o pogajanjih za ustanovitev mednarodnega sindikata cinka niso mogla padanja ustaviti.

Cin je nadaljeval svoj padec od 31½ na 294 funtov. Svetlovne zaloge v marcu so se nalaho dvignile na 15.000 ton. Neugodno so vplivala poročila o manjši zaposlenosti nekaterih ameriških tovarn, dočim so nekatere angleške tovarne z delom sploh prenehale.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejeno zavezo

priporoča šolske zvezke vseh vrst

iz lastne tiskarne. — Tisk in zaloga vseh tiskovin za državne in samoupravne urade. — Najsolidnejša izvršitev vseh tiskarskih del.

Knjigotržnica. Knjigoveznica.

Zahtevajte cenike!

Telefon šte. 2312. Pošt. hran. št. 10761.

Najboljša so še vedno Puch-kolesa!

Solidne cene! Plačljivo na obroke!

IGN. VOK, Ljubljana - Novo mesto

Ali ste že član Trgovskega društva Merkur v Ljubljani? — Če ne, prijavite čimprej svoj pristop!

TOVARNA KISA
Jernej Jelenič
Ljubljana, Stara pot 7
(poleg Leonišča)

priporoča svoj priznani dobri

„MAJARONČKOV“ špiritov in vinski kis
Ustanovljena leta 1886
Telefon 2578

Najboljša v materialu in konstrukciji so:
Josip Petelinca
kolesa in šivalni stroji

znamke

Gritzner, Adler in Phönix.

Najlepše opreme, pesamezni deli, pnevmatika, igle za vse sisteme — samo v

Najnižje cene. — Tudi **LJUBLJANA** blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenike!

Pomlad!

Nogavice, kravate, srajce,
rokavice, naramnice, žepni robci,
nakit za obleke, otroške majice,
nahrtniki, palice, dozniki, klopi v
vseh barvah, šifoni, Solingen škarije,
noži, potrebščine za krojače, čevljarje,
tepelnike, šivilje in sedlarje.
Kazna dišča mila — samo pri

Josip Petelinca
blizu Prešernovega spomenika, ob vodi
Ljubljana.

Najnižje cene! Točna postrežba!

Naročajte in
širite povsod
TRGOVSKI
— LIST! —

Veletrgovina

A. SARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko
blago

raznovrstno šganje,
moko in deželne pridelke. — Raznovrstno
rudninsko vodo.

Lasna pražarna za kavo
in mlin za dišave s
električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG.-IND. D. D. GREGORČIČEVA 23
Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * **LASTNA KNJIGOVEZNICA.** * **TELEFON. ŠT. 2552.**

Ureja dr. IVAN PLESS. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.